לא "חוק פלדשטיין" – אלא "חוק חסינות נתניהו"

עמדת מכון זולת בעניין הצעת חוק מסירת מידע סודי לראש הממשלה ולשרים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה– 2024

מאז הקמת ממשלת ישראל ה-37 בסוף 2022, מדינת ישראל נתונה במהפכה משטרית. בהנהגת ראש הממשלה נתניהו, הממשלה מכינה את התשתית למעבר למשטר דיקטטורי מלא. בין היתר, כוללת תשתית זו שורה ארוכה של הצעות חוק הפוגעות בדמוקרטיה, בזכויות האדם ובשוויון, אשר ממתינות לרגע שבו ראש הממשלה נתניהו יחליט להשלים את חקיקתן בכנסת שנשלטת על ידו. ביחס לחלק מהצעות החוק הללו, החלטה כזו משמעה מעבר למשטר סמכותני. בינתיים, הצעות החוק הממתינות לבוא יומן, וכן מהלכים נוספים שמבצעת ממשלה זו כדוגמת מינויים בלתי-מקצועיים, פגיעה בשירות הציבורי והשתלטות על המשטרה, הנצחת המלחמה ועוד, מעצבים את התודעה ומרגילים את הציבור לחיים תחת משטר דיקטטורי.

הצעת החוק שבנדון,[1] אשר תאפשר באופן גורף מסירת מידע סודי לראש הממשלה ולשרים, הינה הצעת חוק פרטית שאושרה בוועדת השרים לחקיקה ב-1.12.24.[2] ההצעה מהווה חלק בלתי נפרד מהמהפכה המשטרית, מהסיבות הבאות:

- ההצעה הינה "סנונית ראשונה" בכנסת לסיכול ההקמה של ועדת חקירה ממלכתית לאסון ה-7.10.
- בניגוד לכינויה – "חוק פלדשטיין" – ההצעה ככל הנראה לא תסייע לזכות את הנאשמים בפרשת הדלפת המידע הסודי, אלא תקשה על הרחבת החקירה הפלילית בפרשה הספציפית לראש הממשלה נתניהו עצמו. ההצעה גם תעניק חסינות גורפת במסירה של כל סוג של מידע סודי לידיו בעתיד, ובעקיפין חסינות לראש הממשלה נתניהו עצמו על עצם קבלתו.
- ההצעה תאפשר לראש הממשלה נתניהו לבקש ולהשיג מידע סודי על יריבים פוליטיים או מידע שדרוש לו כדי לקדם אינטרסים אישיים-פוליטיים אחרים.
- במקום שמסירת מידע ישירות לראש הממשלה נתניהו תהיה החריג, זו תיהפך לכלל. ההצעה תעודד העברה ישירה של מידע סודי אליו, מבלי שהמידע נבדק על פי ההיררכיה המקצועית ומערך הבקרה הפנימית, וכך דווקא להוביל לקבלת החלטות שגויות.
- ההצעה עלולה לפגוע בעיקרון הממלכתיות ולהוביל לפוליטיזציה חמורה בשב"כ ובצה"ל.

---

[1] הצעת חוק מסירת מידע סודי לראש הממשלה ולשרים (תיקוני חקיקה), התשפ"ה– 2024, **מאגר החקיקה הלאומי – אתר הכנסת.**

[2] יהודה שלזינגר, אלינור שירקני-קופמן ואבי כהן, ועדת השרים אישרה את "חוק פלדשטיין"; היועמ"שית: "חקיקה פרסונלית", **ישראל היום** (1.12.2024).

המצב הקיים: בחוקים הרלוונטיים קבועים איסורים על מסירת מידע סודי על ידי גורם לא מוסמך, בין היתר, על ידי הגורמים הבאים - חייל, כקבוע בסעיף 57 לחוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955;[3] כל מי שאינו מוסמך לכך, כקבוע בסעיף 113 לחוק העונשין, תשל"ז-1997;[4] ועובד שב"כ, כקבוע בסעיף 19 לחוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב-2002.[5]

מוצע: לתקן את חוק השיפוט הצבאי, כך שהאיסור לא יחול על חייל שמסר מידע סודי לראש הממשלה או לשר הביטחון; לתקן את חוק העונשין כך שהאיסור לא יחול על גורם לא מוסמך שמסר ידיעה סודית לראש הממשלה, לשר הביטחון או לשר שהעניינים הסודיים להם נוגעת הידיעה הסודית מצויים בתחום אחריותו; וכן לתקן את חוק השב"כ, כך שהאיסור לא יחול על עובד שב"כ שמסר מידע סודי לראש הממשלה.

מן הנוסח של ההצעה ומדברי ההסבר שלה ברור כי כלל לא מדובר בהצעת "חוק פלדשטיין", שנועדה להגן על מוסרי מידע סודי לראש הממשלה, אלא בהצעת "חוק חסינות נתניהו", שנועדה למנוע כל אפשרות לחקור שימוש לא תקין במידע סודי על ידי ראש הממשלה. עמדת מכון זולת היא כי יש להתנגד להצעה שתיצור תקדימים מסוכנים, כמפורט להלן:

- **ההצעה מהווה "סנונית ראשונה" בכנסת לסיכול ההקמה של ועדת חקירה ממלכתית לאסון ה-7.10.** בדברי ההסבר להצעה נכתב כי "בטרם פרוץ מלחמת 'חרבות ברזל', אנשי צבא רבים נחשפו למידע קריטי אודות תוכנית יריחו לפלישת כוחות ארגון הטרור חמאס לשטחי ישראל, אך מידע זה לא מצא את דרכו לראש הממשלה", ולכן ההצעה דרושה כדי לאפשר לראש הממשלה לקבל את מלוא המידע הנחוץ כדי לקבל את ההחלטות. משמעות הדבר, שבעצם אישורם את ההצעה חברי הכנסת יקבעו מסמרות בנוגע להיעדר האחריות של ראש הממשלה נתניהו לאסון ה-7.10, באופן שעלול לסכל את ההקמה של ועדת חקירה ממלכתית.

- **בניגוד לכינויה – "חוק פלדשטיין" – ההצעה לא צפויה לסייע בזיכוי הנאשמים בפרשת הדלפת המידע הסודי.** לפי הפרטים של כתבי האישום שהותרו לפרסום, יועץ התקשורת לראש הממשלה, אלי פלדשטיין, והנגד במערך ביטחון המידע באגף המודיעין, אינם עומדים לדין בגין מסירת מידע סודי לראש הממשלה או לשר כלשהו. כתבי האישום הוגשו בחשד לגניבת מידע מודיעיני גולמי ממערכות אמ"ן, והדלפתו לעיתון זר כדי לעקוף את מגבלות הצנזורה, שאסרה על פרסומו באופן גורף, וזאת תוך סיכון מודיעני וחיי אדם ובמטרה להשפיע על העמדה הציבורית בישראל בעניין עסקה לשחרור החטופים.[6]

- **ההצעה תקשה על הרחבת החקירה הפלילית בפרשה הספציפית כך שתגיע גם לראש הממשלה נתניהו עצמו. ההצעה גם תעניק חסינות גורפת במסירה של כל סוג של מידע סודי לידיו בעתיד, ובעקיפין חסינות לראש הממשלה נתניהו עצמו על עצם קבלתו.** במצב החוקי

[3] חוק השיפוט הצבאי, תשט"ו-1955.
[4] חוק העונשין, תשל"ז-1977.
[5] חוק שירות הביטחון הכללי, תשס"ב-2002.
[6] כתב אישום שהותר לפרסום נגד פלדשטיין ונאשם נוסף, **אתר פרקליטות המדינה** (28.11.2024).

הקיים, עצם מסירת מידע סודי לראש הממשלה אינה נחשבת כעבירה באופן גורף אלא תלויה בנסיבות. סעיף 91(א)(3) אף קובע כי "ראש הממשלה רשאי להתיר פרסום מידע האסור לפרסום". כך למשל, לא ידוע שנפתחה חקירה פלילית בנוגע להעברת מידע סודי לראש ממשלה כלשהו במדינת ישראל, שהיה קשור באופן ענייני למילוי תפקידו. גם אין חשש שחקירה כזו תיפתח, שכן זו תעמוד בניגוד לאינטרס הציבורי. לעומת זאת, ככל שההצעה תאושר, תיקבע חסינות גורפת בכל מקרה של מסירת מידע סודי מכל סוג לראש הממשלה, ובעקיפין חסינות לראש הממשלה נתניהו עצמו על עצם קבלתו. בהתאם, אישור ההצעה יגביל את האפשרות למצות את החקירה הפלילית לגבי המעורבות האישית של ראש הממשלה נתניהו בפרשה הספציפית של יועץ התקשורת שלו.

- **ההצעה תאפשר לראש הממשלה נתניהו לבקש ולהשיג מידע סודי על יריבים פוליטיים או מידע שדרוש לו כדי לקדם אינטרסים אישיים-פוליטיים אחרים.** כאמור, כיום עצם מסירת מידע סודי לראש הממשלה אינה נחשבת כעבירה באופן גורף אלא תלויה בנסיבות. ככל שתאושר ההצעה, ראש הממשלה נתניהו יוכל לבקש ולהשיג מידע סודי, כגון מידע רגיש או אינטימי מגורמים בשב"כ ובצבא על יריבים פוליטיים, לצורך סחיטה או איום עליהם, או מידע סודי שדרוש לו כדי לקדם אינטרסים אישיים-פוליטיים אחרים. למשל, על פי הדיווחים ראש הממשלה נתניהו ביקש חוות דעת מראש השב"כ שיש לדחות למועד לא ידוע את עדותו בתיקי האלפים,[7] אך לא נמצאה הצדקה לכך. ככל שההצעה תאושר, נתניהו יוכל לפנות לגורם אחר בשב"כ שיסכים להכין חוות דעת כזו על בסיס מידע סודי חלקי או מעוות.

- **במקום שמסירת מידע ישירות לראש הממשלה נתניהו תהיה החריג, זו תיהפך לכלל. ההצעה תעודד העברה ישירה של מידע סודי אליו, מבלי שהמידע נבדק על פי ההיררכיה המקצועית ומערך הבקרה הפנימית, וכך דווקא להוביל לקבלת החלטות שגויות.** אישור ההצעה עלול לעודד עובדים זוטרים ואחרים בשב"כ ובצה"ל להעביר ביודעין או שלא ביודעין מידע סודי שהינו חלקי, מעוות, שגוי או מוטה, מבלי שעבר את מלוא הבדיקות האובייקטיביות והמקצועיות שדרושות על פי ההיררכיה המקצועית ומערך הבקרה הפנימית. הדבר דווקא עלול להביא לקבלת החלטות שגויות על ידי ראש הממשלה, שלא יתבססו על ה"תמונה המלאה" או הנכונה. כך למשל, בפרשה הנוכחית התברר שהמסמך שהודלף הוצג באופן שיקרי ככזה שנכתב על ידי מנהיג החמאס יחיא סינוואר והתווה את האסטרטגיה האישית שלו לניהול המשא ומתן לשחרור החטופים, בעוד שלפי מערכת הביטחון המסמך לא היה קשור אליו והוכן על ידי גורמים בדרג נמוך יותר בחמאס.[8]

- **ההצעה עלולה לפגוע בעיקרון הממלכתיות ולהוביל לפוליטיזציה חמורה בשב"כ ובצה"ל.** בצה"ל ובשב"כ משרתים אנשים עם מגוון דעות פוליטיות. פריצת הסכר למסירה גורפת של מידע סודי ישירות לראש הממשלה, על ידי כל עובד בשב"כ וחייל בצה"ל, עלולה להביא ל"תחרות" בין

[7] מיכאל האוזר טוב, לשכת נתניהו ביקשה משב"כ חוות דעת שתאפשר לו לא להתייצב לעדותו, **הארץ** (18.11.2024).
[8] איתמר אייכנר, טובה צימוקי ונטעאל בנדל, מי החשוד המרכזי, ומה הקשר של נתניהו להדלפת המסמכים? **YNET** (3.11.2024).

העובדים והחיילים מי ימסור מידע שיתאים לאידיאולוגיה ולסדר היום הפוליטיים של ראש הממשלה נתניהו. זאת בין אם המטרה של מוסר המידע הסודי תהיה להשיג קידום בתפקיד או לקדם את תפיסת העולם הפוליטית של עצמו.

כתיבה וייעוץ משפטי: עו"ד איתי מק